

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyedben
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér eora 15 kr.

Egy kérdés, mely az iparosokat illeti.

(B.) Országos gyűlések és vidéki ánkettek előzték meg az új ipartörvény létrejövését. Az iparüzés szabadságának — de nem az iparszabadságának — korlátozása, az iparczikkek helyi árulásának megszorítása képezte a legfőbb kérdéseket, mivel iparosaink többsége, természetesen a megélhetés szempontjából, vette fel a dolgot s a mit ennek biztosítására, részint az iparosok létszámának lehető apasztása, részint az ipartermékek verseny nélküli biztosabb értékesítése tekintetéből helyesen nélt, azt országosan egyhangulag kifejezésre juttatni igyekeztek. Az 1884. XVII. t.-cz. illető §§-ai mutatják, hogy sikerrel — az élet azonban azt mutatja, hogy — kevés jó eredménnyel.

A jó eredményt azonban, ha kevés is, meg kell becsülnünk, mert hiszen gyökeres átalakulást rövid idő alatt megérni nem lehet oly viszonyok között, minőbe mi jutottunk a korlátlan iparszabadság folytán. Amde a mi rosz és tarthatatlan, elég hamar kitűnik, s azon, ha jól kiismerjük a bajt, mielőbb segíteni köteleességünk.

Az ipartörvény 50. §. azon intézkedést tartalmazza, hogy heti vásárokon élelmi szerek, kerti és mezei termények, valamint házi iparczikkek kivételével más iparkészítményeket csak a helyben lakó iparos van jogosítva eladni.

Ettől az intézkedéstől sokat vártak iparosaink s ime az ország minden részéből hangzik a jaj-szó. Újabb időben a heti vásárok nagyon is feles számúak lettek engedélyezve, a legtöbb kissé népesebb község megnyerte e jogot, hol azonban pár 3-ad, 4-ed rendű csizmadia, egy-egy rosz szabó, elzülött asztalos vagy kovács húzódott, jobban élvén a

kapálás, mint mestersége után. Tudjuk, hogy jobb mesterembereink többsége a városokba van összecsoportosulva, hol a szükséges anyagot, mesterségéhez a segítő társakat, s főleg megrendelést is nagyobb mennyiségben kaphat. Pedig a vidéki vásárokat is felkereshette, hol a jobb, izletesebb kiállítású munkák csakugyan kapósabbak voltak a falusi mesterek szegényesebb készítményeinél, de azonkívül a városi iparosok oly iparczikkeket is vittek, minőket vidéken iparos hiányában nem is állította kelő, pl. kalapokat, kész ruhaneműket stb. Ezek árusítására most az id. §. értelmében heti vásárokon csak a helybeli iparosok jogosultak, mi hogy mennyire károsítja a tisztán csak ipara után élő jobb mestereket, könnyen érthető.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszter figyelmét fel kellett hogy költse a minden oldalról sűrűn érkező panasz, s a jelzett szakok mikénti megváltoztatása czéljából magának alapos reformot ohajtván szerezni, a törvényhatóságok utján vetette fel a kérdést.

Erre a felelet többféle lehet. — Vagy kikell mondani, hogy a szabad elárutási jog állítassék vissza; vagy a körülményeknek megfelelő vásári körökbe kell osztani az egyes helységek iparosait, kik azon körök vásárain kölcsönösen szabadon árulhassanak; vagy végül csak azon iparűzőknek engedessék meg a heti vásárokon való árusítás, a mely iparnak a meghatározott vásári körökben — vagy ha ilyenek nem létesülének — a törvényhatóságok területén a szükségletnek megfelelő számu folytatói hiányoznak.

Hogy melyik módozat volna a czélszerűbb, arról tanakodjanak maguk az érdekelték. — Mi szivesen vesszük az indokolt nézetnyilvánításokat.

Főparancsnoki évi jelentés

az 1886. jul. 11-re kitűzött önk. tüzoltó egyleti évi rendes közgyűlésre.
(Vége.)

I. Személyi ügyek. Az 1885. évi április hó 6-án tisztújítás alkalmával 3 évre megválasztott parancsnokság személyzetében a mult évben nem történt változás.

A működő tagok létszáma 81 volt, kettővel több tehát, mint az előző évben. Ezen létszámból 12 a tiszték és 69 a köztűzoltóké.

A köztűzoltók közül a mászószakaszhoz volt beosztva 14, a szivattyúhoz 37 és a rendfenntartókhoz 18. Pártoló tagjai a mult évben nem voltak egyletünknek, azok szerzése — a mint említettem — a folyó évben lett megkezdve és jelenleg is folyamatban van.

Az alapító tagok száma 8-ra szállott le néhai idősb Zeyk Károlynak. Alsófehérmegye érdemeiben gazdag, tisztelet és szeretet környezte főispánjának halálával, ki hazánk közéletének félszázadon át volt kiválóan hivatott bajnoka s a ki — habár hazafiúi gondjai és hivatalos működési köre közhasznu tevékenységet egészen igénybe vettek is — mindig talált módot és alkalmat arra, hogy magas befolyása mellett anyagilag is jóakarattal támogassa a közhasznu egyleteket és intézményeket s azok között tüzoltóegyletünket, melynek ő volt a legelső alapító tagja.

Közéletünk e kimagasló alakjának elhunytával egyletünk is ért veszteség felett érzett fájdalomnak kifejezést adván, előterjeszttem jelentésemnek második részét, mely az egylet

II. Tevékenységére vonatkozik. A lejárt évben 1 rendes évi közgyűlés, 10 parancsnoksági gyűlés és 2 gyakorlat lett megtartva.

Disz kivonulás 2 volt, egyik az erdélyi róm. kath., másik az evangélico református püspök ünnepélyes elfogadása alkalmával.

Végül gyászszertartásban ugyancsak 2-szer vett részt a tüzoltó egylet: néhai idősb Zeyk Károly egyleti alapítótag és bajtársunk Málnási Károly segédtiszt nejének temetésekor.

Tűzeset 4 adta elő magát. 1-ször február hó 13-án este 11 órakor dr. Donogány Jakabnénak a Czigányorsban

TÁRCZA.

Ugy szeretném én megtudni . . .

Ugy szeretném én megtudni:
Mi szokott a földre hullni —
Mi az a fény: — bolygó lélek?
Alvó lángi a reménynek?
Vagy a költő megtört lelke
Az egékből visszaverve?
Elröppenő fényes álom?
Ki mondja meg e világon?

Ha a rózsám ott fenn voltna,
A talány meg lenne oldva:
Az a csillag lenne lelke,
Az ő dámoni szerelme —
Nagy bűnétől, nagy vétkétől
Nem maradhatna az égen:
Leszállna, hogy megtisztuljon
Könnyeimnek tengerében.

Ha meghaltam volna már rég,
Hulló csillagként én szállnék —
Az a sugár lenne lelke,
Olthatatlan mély szerelmem.
Üzve, hajta vágyaimtól
Oda hagynám a nagy eget:
Hogy átéljem lábaidnál
Még egyszer a gyötrelmeket . . .

Sz. F.

Egy kosár uborka.

— Kedveskedés. —

Budapest, julius végén.

Tisztelt szerkesztő uraim! Régióta hallgatók, de hát méltóztatassanak kezét fogni a mi szives olvasóinkkal és

együttesen megbocsátani nekem, mert ezzel én „tartoztam az egészségemnek” — mint a „Gasparone” podesztája szokta szeretetre méltóan mondani.

Valóban, az egészségemnek, mert írva vagyok, hogy „egyél jól, igyál tisztességesen, ne busulj és légy jókedvű s akkor nem kapod meg a — kolerát!” Irástudó ember hallgat az írásra, s én nem akartam önműnek unalmat, magamnak kinszenvedést ebben a 30°-os melegben.

Mondom, tekintettel a kolerára, s ezzel tisztelettel azt is bejelentem, hogy itt már komolyan beszélünk a rémről, a mi csak egy lépés attól a szabadalomtól, hogy azt meg is írjuk. Eddig a titkolódzás stádiumában vagyunk s a hirtelen elhaltak kivétel nélkül halálos nyavalyákban haltek meg, de nem kolerában! Tehát ne féljünk és igyuk a jó vöröset.

Hallják önök ott a harangzugást! Lehetetlen, hogy ne hallják, mert ugyancsak kongatjuk és verjük félre a nagy harangot.

„Fel népgyűlésre!” — ez a jelszó, s a ki ellene szól, az bécsi kém, fizetett pecsovicus, rosz hazafi. — a Dunába vele! Ez a helyzet szignaturája. Azért a ki okos, az békétlenkedik és maga megy a Duna hullámaiba, a hol az uszodák védik az elmerüléstől.

Az Edelsheim-Janszki ügy most kezd csak érnit a nagy melegben. Az bizonyos, hogy a kedélyek fel vannak izgatva és izgulva ama titkos áramlat ellen, a mely Bécs felől fúj, de a melynek a lyukát senki sem tudja. No, de várjuk be a végét, a népgyűlés után.

A rendőri körökben felmerült az a nézet, hogy azt a népgyűlést meg kellene akadályozni, mert ki tudja, mi lehet a vége?

Egyik tanácsadó ur azt mondá, hogy tekintettel a kolerára, a tömeges összejövetelt meg lehet tiltani, a nélkül, hogy a hazafiak e felett meg is ütköznenek, mert elvégre is a közegészség nincs ugyan az alkotmányban, de e nélkül az alkotmány nem sokat ér.

— Ellenkezőleg, — riadt fel a másik rendőrtaná-

csos, — valahogy meg ne akadályozzuk azt a népgyűlést. Mert így le foly szépen, mi is közreműködhetünk a nélkül, hogy a hajunk szála meggörbüljön. De ha megakadályozzuk, akkor zavargások támadhatnak, s ördög vigye az ilyen izgalmakat!

E szerint még ma (csütörtök estén) — minden csendes és a börzén csendesen emelkednek az osztrák hitelrészvények . . .

Edelsheim pedig hűsöl mezei gazdaságában . . . Elvezi a nyugalmat, a mely Tiszának — meg vagyok győződve — sok nyugtalanságot okoz.

Bolond affaire ez nagyon s visszamegy egész a 80-iki miskolczi hadgyakorlatokig, a mikor Edelsheimot bekerítette Máriássy tábornok. Ebből heves szóváltás és a két tábornok közt párba is támadt. A király elé is elvitték az ügyet, s beszélők, hogy a királyi kegy már akkor meglazult a tábornok iránt; annál könnyebb volt most keresztül vinni a nyugalmaztatást.

Hogy ki bizgette az igazi rugót, nem tudom én azt; de nem tudja azt senki a világon azokon kívül, a kik a titkos rugó nyomására megmozdultak. Ez amaz osztrák politika és takitka titka, a melyen józanokos ember még soha sem tudott eligazodni.

Miről írjak még? Mert egyébről itt senki sem akar tudni. — Bánja is ezt a népszínház és a repülő cirkusz. A népszínház üres, mint a legújabb népszínművek; a repülő cirkusz is üres, a mely az állatkertben helyezkedett el nyári pihenőre. Amerikainak mondja magát az érdemes repülő társaság, de beszédjükön erősen érzik a felvidéki kiejtés.

Annál inkább gyanusak, mert magyar kisasszonyok lépnek fel mint iskolalovarak s a lovak is erősen magyar iskolára vallanak. Azért is nevezik repülő cirkuszának, hogy hirtelen elutazásuk meg legyen magyarázható.

levő boronából épült és deszkával fedett háza kigyuladt s attól tüzet fogott a Kerekes Mihály ügyvéd sövényháza, mely szalmával volt fedve. Egyetünk a helyszínre kivonulván, óráig tartott fűrésztűz küzdelem után localizálta és eloltotta a tüzet.

2. Március hó 14-én a Magyarutca végén újonnan épült katonai laktanya egyik földszinti szobájában a felhalmozott gyaluforgács meggyuladott, mely a szomszédok által észrevétlenül, eloltott Mezei Károly bajtársunk és Ludvig Károly v. polgár által, mielőtt a tüzjelzés megadva lett volna.

3. Junius hó 19-én reggel fél 3 órakor Besenyei Gáborné szentkirályutcai telkén levő szin égése alkalmából vonult ki a tüztöltő egylet. Az épület azonban fából lévén, leégett, dacára bajtársaink derekas működésének. A tűz tovább terjedése különben meg lett akadályozva.

4. Október hó 29-én Telegdy Károlynak a Felsőporondon levő és reggel 6-7 óra között kigyuladt zseléházának oltásában egyes egyleti tagok részt vettek, értesülés szerint. Az épület szalmafedele leégett, de a sövényből készült falak nem.

Tűzvédelmi szolgálatot — annak május 1-től október hó végéig terjedő tartama alatt — az egyleti működő tagok 17-szer teljesítették, jóllehet szakadatlan kellett volna, hogy teljesítsenek.

Tekintve, hogy a tüztöltői intézmény kitűzött céljának, a tűzvédelmi szolgálat folytonos és pontos teljesítése nélkül — a mint jelentésem bevezetésében említettem — nem felelhet meg, mert anélkül a tűz idejekorán nem jelezhető, s még ha jelezhető lenne a tüztöltő csapat tömegének összegyűlése és a helyszínen való megjelenéséig, a legfegyelmesebb egyletnél is több idő igényel, sem hogy a tűz ezalatt ne gyarapodnék annyira, hogy nagyobb kárt ne okozna és eloltása vagy csak tovább terjedésének megakadályozása is sok nehézséggel ne járna; tekintve, mondom, ezen körülményt, parancsnokságunknak fontos teendője kell hogy legyen gondoskodni arról, hogy addig is, míg a tűzvédelmi intézmény érintett átalakítása megtörténhetnék, az őrségi szolgálatot a működő tagok rendszeren és pontosan teljesítsék, mielőtt az megkezdhető lesz. Jelenleg az szünetel őrszoba hiányában.

Színházi őrséget mindig rendelt ki a parancsnokság, valahányszor arra szükség volt.

Mielőtt jelentésemnek ezen szakaszát befejezném, az egyleti zenekar működéséről meg kell emlékezni, még pedig elismeréssel.

A zenekar küzdött ugyan nehézségekkel, a miatt, hogy rendes karnagya nem volt egész éven át és hogy kebeléből gyakorlott régi zenészek léptek ki, de az új tagok tehetséggel párosult igyekezete, a megmaradott régi tagok képzettség és buzgóságával egyesülve lehetővé tette, hogy a zenekarnak egy szelleme, mint zenéje összhangzatos maradt.

III. Vagyon állása egyletünknek. Szertári tárgyakban, a működő tagoknál levő testi szerelvényekben, az újonnan kijavított hangszerek és a múlt évben leltározott hangjegyek s egyéb zenekari eszközökben összesen 5219 frt 74 kr értéket képvisel.

Pénztárunk állása pedig a múlt év végén volt:

1. a közpénztárban	— frt — kr,
2. a segélyalap pénztárban	323 frt 02 kr,
3. a zenealap pénztárban	197 frt 65 kr.
Osszesen	520 frt 67 kr.

Mely pénzösszeg a helybeli kisegítő takarékpénztárban van gyümölcsözés végett elhelyezve.

A szertári tárgyak közül a tömlőknek éveken elzölt elhatározott szaporítása hova-tovább mind szükségesebb, a testi szerelvények kijavítása pedig éppen elodázhatlan.

Evi jelentésemet befejezve, üdvözlöm önöket ügyünknek buzgó pártolói és tevékeny harcosait és nagyszámú jelenlétük által kifejezett érdeklődés felett örömet nyilvánítván, a közgyűlést ezennel megnyitottam nyilvánítom.

Nagy-Enyeden, 1886. július 11-én

Vajna Károly,
helyettes főparancsnok.

LEVELEZÉS.

Verespatak, 1886. július 20.

— „Fényes sikerű vigalom az ev. ref. egyház javára.” —

Mégis csak ügyes ember a mi fiatal erélyes szolgabíránk Damó Vilmos, a mihez ő hozzáfog, törik-szakad — sikerül.

Folyó hó 11-én az ev. ref. egyház javára egy olyan sikerült, tombolával összekötött nyári táncmulatságot rendezett, a milyen nem mindég sikerül. — Volt jó kedv, jó zene és szép eredmény.

Természetes, fáradságát csakis a nők közbejárásával koronázta akkora eredmény, hogy az egyház javára 383 frt 86 kr tiszta jövedelmet mutathatott fel, a miben nagy érdemük van Ebergényi Sománé ő nsgának, ki általános népszerűségével és szeretetre méltóságánál fogva kivitte azt, hogy nemzet- és valláskülönbség nélkül mindenki az omlóféliben levő templom felépítéséhez hozzájárulni. — maga mellé véve egy oly nő bizottságot, kik ha megindulnak, a győzelem biztos, és pedig Jánki Kálmáné, Ajtai Róza, Ajtai Emma és Emmanuel Ida ő nsgaikat.

Az idő ugyan nem kedvezett, mert alig vette kezdetét a sorsjáték, az ég kezdett borongani s majd esett, mindazáltal a tombolajátékot sikerült a szabadban bevégezni; — ezután terebe szorultunk ugyan, de azért a jó kedv nem esattant s folyt a tánc kivilágos kivraddig. Vacsora alatt a kedélyesség nem hiányzott, folyt a pohárköszöntő a végtelenségig. Először is Molnár Albert abrubbányai ref. lelkész emelt poharat, éltetve a fáradhatatlan gondnokot, Damó Vilmost s a kedves elnököt, Ebergényi Sománét; majd Diószeghy Lajos abrubbányai polgármester mondott szép beszédet, élénken ecsetelve az egyház multját s lelkesítve a közönséget az adakozásra, hogy a dűledező templomot mielőbb felépítve láthassuk.

Van reményünk s erős a meggyőződésünk arra, hogy ha a lelkesültség s a közönség áldozatkészsége így tart, az ev. ref. templomban nemsokára hallani fogjuk az istent diesőítő éneket.

A tombolajátékhoz — mely példás readben folyt le —

hozzájárultak és pedig nem csak a helyben lakó nők, hanem Abrubbánya lelkes és áldozatkész hölgyei, valamint a távol vidékiek ugy annyira, hogy a tombolán 210 nyereleménytárgy sorsoltatott ki s köztük igen értékes tárgyak voltak.

A tombola játékhöz járultak: Jánki Andrásné 1 tárgy. Bocanits György 4 tárgy. Karácsoni Sarolta 3 t. Áron Bálintné 3 t. Vertlen György 4 t. Kozma Györgyné 1 t. Henzel Amália, Henzel Simon 3 t. Gruber Róza 2 t. Jenei Irma 1 t. Ebergényi Adél 4 t. Már János 2 tárgy. Hegedüs Sándorné 12 t. Ebergényi Sománé 2 t. Özvegy Cseréy Jánosné 1 t. Molnár Ferenczné 1 t. Frank Mari 1 t. Fibán Margit 3 t. Fibán Jolán 4 t. Szilágyi Etelka 3 t. Harlin Vilmos 1 t. Dr. Nagy Károlyné 7 t. Székely Istvánné 3 t. Barabás Ábelné 2 t. Diószegi Lina 3 t. Diószegi Margit 3 t. Molnár Árpád 1 t. Szőcs Albert 4 t. Gelei Kálmáné 2 t. Gelei Józsefné 3 t. Ebergényi Etelka 3 t. Ebergényi Irma 2 t. Ebergényi Gyula 3 tárgy. Winkler Ida 2 t. Jánki Józsefné 2 t. Özvegy Elesanczkiné 2 t. Jánki Jánosné 2 t. Ebergényi Gyula 3 tárgy. Obveger Vilmos 4 t. Ajtay Jánosné 6 t. Boér István 8 t. Ajtay Róza 2 t. Ajtay Emma 2 t. Fikler Etelka 3 t. Emmánuel Ida 3 t. Ajtay Józka 1 t. Ajtay Mariska 1 t. Jánki Károlyné 2 t. Ajtay Béla 1 t. Ajtay Árpád 2 t. Boér István 1 t. Zsurka Józsefné 1 t. Zsurka Anna 1 t. Kaján Simonné 3 t. Grünwald Richárd 2 t. Damó Vilmosné 6 t. Bartalics Otília 4 t. Sulutz Florentina 2 tárgy. Ravai Juli 1 t. Boér István 21 t. Jánki Kálmáné 4 t. Ifj. Jánki Kálmán 1 t. Ebergényi Gyula 3 t. Damó Zoltán 2 t. Damó Rózsika 2 t. Dombrán István 1 t. Almásán Sándor 1 tárgy. — (A t. felülírtak névsorát a jövő számban.)

Abrubbánya, 1886. július 20.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Becsés lapja 29-ik számában „Egy részvényes” aláírásával közlemény jelent meg, melyben hozzám, mint az abrubbányai polgári segélyegylet jelenlegi elnökéhez, az egylet érdekében egy kérés intézettel, — legyen szabad arra a következőkben válaszolnom.

Sajnos — de igaz, hogy az „Egy részvényes” által jelzett hanyagság és visszafelé megtörtént.

Az egylet elnöke 1881. évtől 1886. évi május 15 ig tekintetes Diószeghy Lajos ur volt. Mi okozta, hogy sem a főkönyvek, sem a betéti könyvek négy éven át le nem zártak? — okát nem tudom.

En a segélyegylet elnökévé folyó évi május havában lettem megválasztva.

Megválasztásom után, a mint az Egy részvényes által jelzett körülményekről meggyőződést szereztem, — azonnal rendelkeztem a könyvek gyors és pontos lezárására; intézkedtem tovább, hogy az egyes kölesöntevők csak a kivett összeg után fizessék a kamatot. — végre lépéseket tettem, hogy a segélyegylet az alapszabály értelmében takarékpénztárrá átalakuljon.

Boér Béla.

Egy bibliakiadó magyar ember viszontagságai ezelőtt 200 esztendővel.

Azon körülmény, hogy az angol bibliaterjesztő társaság óriási biblia raktárában a magyar nyelven nyomott példányok annyira elfogytak, hogy ma alig van készletben 10—12 ezer darab, mennyi — tekintve a forgalom élénkségét — egy fél esztendőre sem elég, előtérbe állította azon eszmét, hogy mielőtt a társaság a magyar bibliából új nyomást eszközölne, a magyar egyház gondoskodjék arról, miként ha lehet az egész biblia, de az újszövetség mindenesetre újra fordíttassék olyképpen, hogy az új fordítás nyelvünk jelen fejlettségi állapotának, izlésének megfelelő legyen.

Hogy a magyar egyház az angol bibliaterjesztő társaság ezen ohajtásának az idő rövidsége miatt eleget tehesse már most, s ha igen, mennyiben: arra ez alkalommal határozott feleletet igen természetesen nem adhatunk, mert ezen rendkívül fontos kérdés, tudomásunk szerint, a hivatottak körében is ma még csak az előleges megbeszélés tárgyát képezi. — Egyébiránt a dolog vége az lesz, hogy az angol bibliaterjesztő társaság ha kap jó magyar új fordítást, azt adja ki, ha ilyenhez most még nem juthat, újra nyomtatja az eddigit, mert a magyar nyelvű példányokat egy ilyen társaság raktárában, melyben a biblia 204 nyelven nyomtatva megtalálható, még csak hetekig sem hiányozhatnak, s magának a magyar egyháznak érdeke is azt hozza magával, hogy ne hiányozzanak.

A biblia magyar nyelven újra nyomtatásának kérdése ily módon napirendre kerülén, időszerűnek tartjuk lesepenni a századok porát azon följegyzésekről, melyek azon derék magyar emberek küzdelmeit örökítették meg, kik a bibliának magyar nyelven kiadására vállalkoztak olyan időkben, mikor a könyvnyomtatás mestersége újszólóan még csak bölcsőjében ringott s így egy ilyen vállalat iszonyú fáradsággal és költségekkel járt főleg egyes emberre nézve, kinek háta mögött fejedelmi, állami vagy

vagyonos főurak erkölcsi és anyagi támogatásának ereje nem állott.

Ez alkalommal Tótfalusi Kis Miklós magyar bibliakiadóról szándékozom szólni a néhai nagy Bod Péter, előbb hévízi, majd magyarigeni ref. pap följegyzése nyomán. — Az ő küzdelmeivel megismerkedve, fogalmat alkothatunk magunknak, hogy minő mérvű kitartás, odaadás volt szükséges azon időkben, hogy valaki a bibliát magyar nyelven lenyomathassa és kiadhassa.

Született 1650-ben szegénysorsu szülőktől. Tanulását a már akkor nagyhirre vergődött enyedi tanodában végezte be, honnan a fogarasi ref. egyházba ment ki iskolatanítónak és predikátornak. A vallásos irányu gondolkodást az enyedi tanodában elsajátítván, a bibliát nagy szorgalommal és odaadással olvasta nemcsak, hanem tanulmányozta. — E közben két dologról győződött meg, egyik: hogy a bibliának magyar példányai a hazán átviharzott török és tatár dúlások következtében nagyon megritkultak s ezeken a magyar prof. hitv. családok, a vallásos élet nem kevés hátrányára, ezt nélkülözni kénytelenek; — a másik, hogy a Károli Gáspár által fordított és 1590-ben Visolyon kiadott biblia sok értelemzavaró nyomtatási hiba csuszott be.

Tótfalusi Kis Miklós előtt világos volt, hogy eme hiányokon segíteni csak úgy lehetséges, ha a biblia magyarfordítása a szükséges revision keresztül megy s azután elégséges példányban újra nyomatik.

Hanem ez nehéz feladat volt. — Az anyaországban azért nem lehetett tenni, mert a protestánsok üldözése a tetőpontot ép azon időkben érte el. Ekkor folyt járában a protestánsok templomának elvétele; ekkor hurbizáltak papjainkat (250) messi idegen földre, gályarabságra.

Erdélyben a vallásüldözés igaz, hogy nem dult annyira, mint az anyaországban, de azért egy ilyen feladat keresztülvitele itt is nagy nehézségekbe ütközött. Ugyanis az ország lakossága — ideértve a főurakat is — a megelőző és folyamatban levő háboru pusztításai következtében annyira elvolt szegényedve, hogy ilyen ezébra áldozni kedve

Na, még egy kis történetet mondok el, a melyen a főváros egyik kerületének beavatottjai sokat nevetnek.

A kolera miatt a kerületi előljáróságok egészségügyi intézkedéseit polgárokból alakult ellenőző bizottság felügyeli. Egyik ilyen bizottságnak az elnöke — maga is házi ur! — a bizottsággal megkezdte a szemléjét.

— Édesem — szólt a feleségéhez — szemlére megyek s csak egy 2 óra felé jövök haza ebédelni. — Ezzel eltávozott.

Egy pár közeli utca megjárása után (11 óra lehetett) az elnök ur a saját házába vezet a bizottságot.

— Hogyan! Az ön házát nem nézzük meg, hiszen ott minden tiszta. — szabódta a tagok, de az elnök ur nem tágitott.

Bűszke akart lenni házának rendjére!!

Bemennek s előbb mint házigazda, egy kis papmorgóra invitálja kollégáit. Benyit lakására — azaz csak benyitna, de az ajtó zárva.

— Donnerwetter! Nyissátok ki az ajtót!

A cseléd nincs otthon, csak az asszonyka, a ki nagy későre kinyitotta az ajtót, de szörnyű zavartnak látszott.

A háziur éles szeme észrevett egy idegen kalapot egy karos széken. Azért emberséggel snapszoztak.

— Na, de ilyen tiszta ház is ritkaság! — hízeltkedék az egyik a papmorgótól.

— Hm, hm. Mégis jó volt ezt is megnézni, mert hátha itt sem tiszta a levegő? No, de fogadom, hogy olyan deszinfekciót viszek véghez, hogy a nyavalyás is feltámad tőle.

Igy dörgött a férj, és esakugyan kifüstölte lakását — attól a veszedelmes szomszéd lakótól, a ki garçon, csinos ember és felettébb ellenállhatatlan a bajusza.

Na, tisztelt uraim! Itt elmondtam egy rakás semmit. Egy érdeme van levelemnek, hogy zöld. Beválik — idénye lévén — uborkának, s kitalik belőle egy kosárral. Tessék!

László Elek.

— Műkedvelő!

A zalathnai ró julius 18-án az E. valattal egybekötött Zalathna nemes hozadak önzetlen hazas nemzeti létünk fenn gasztos eszméjét és jognak szomorú kép szent oltárára. S így is a haza jövőndő nemes áldozatot hoz jelenésök által a hazafiai érzelmek addig másfelől nagy „Hass, alkoss, gyaraguk részéről is megárai valamint soh sem vonják vissza. hez minden igaz iszellemeleg, de mé idáig is igyekezett gáraitól mondtam, hanem tény: álljon kik a jóindulatra megjeleni méltózt képviselő urat kell szívén hordva hazá méltatá a kis polg nek adá tanujelét adás jövedelmét, által is megiszelt elöadást. — Az ő említett 10 frton pót 2—2 frtal. 1 frt 50 krral. Ö Antal, Székely Gy Mihály, Princz K Ajtai Gyula, Sánd dr. Szontag Adolf, Kolozsvári Nándor, Máli Sándor, Szabó Divalt Ferencz, Lt Reismayer, Vartha krral. Kovács Igná dermühler Tilda. N tor, Wolf Antal, V Gyula 50—50 krr dezésével. Vég Fe Czetyiny József, K Hermán, Lengyel ger. Lözing János krral. Negri 35 krral. Treger, Ma lzsák D. 30—30 Janó Istvánné, G

senkinek sem vo szágban egy ilyen

Tótfalusi Kis ki az akadályok e

Ő feltette n segít, ha lehet a mellett, ha pedig ő maga egyedül.

E cselekedet erélyi püspök t

Páriz Feren ref. status azon

Ezek a kiv nak, hogy menje a könyvnyomtatás nyelven nyomtass délyi ref. status s

Azután jöjjön a Ilyen utasi

350 tallérral, mel szerzett és takar s ott Amsterdam

Itt legelő, ki őt a könyvny

vezetésének mes a betűöntésre is. jó fizetésért váll

Kis Miklóshoz: ségre meg nem elvonné kenyere

Kis Miklós mestersége meg s abban rövid id

hogy a tanító n hanem a magyar nyeret rövid idő

Mitől az am hamar be is köv

Zalathna, 1886. július 20.

— Műkedvelői előadás az E. M. K. E. javára. —

A zalathnai róm. kath. kincstári iskola növendékei július 18-án az E. M. K. E. javára szindarabban és szavalattal egybekötött előadást tartottak, mely alkalommal Zalathna nemes honpolgárai és leányai igen meglepő jelét adák önzetlen hazaszeretetének. — Ők felfogva ugyanis nemzeti létünk fenntarthatásának és erősíthetőségének magas eszméjét és élénk emlékezetben tartva közel multjoknak szomorú képét: örömmel hozák áldozatukat a haza szent oltárára. S így habár parányi porszemmel járulának is a haza jövőjének nagyságának emeléséhez, mégis nagyon nemes áldozatot hoztak. Mert míg egyfelől becses megjelenésük által a szeplőtlen gyermeki kebelben ébredő hazafiai érzelmeket éber figyelemre méltaták és növelék, addig másfelől nagy költőnk eme szavait tartva szemelgett: „Hass, alkoss, gyarapíts, a haza fényre derül”, saját maguk részéről is megmutatták, hogy Zalathna nemes polgárai valamint soha, ugy most a Cultur-egylet idejében sem vonják vissza magukat ama nemes áldozattól, melyhez minden igaz hazafi tehetsége szerint anyagilag vagy szellemileg, de mégis helyzetének megfelelő módon már ideig is igyekezett járulni. De hogy a mit Zalathna polgáraitól mondtam, az nem hízolgés, nem üres szóhalmoz, hanem tény: álljon itt bizonyosságul azon adakozók névsora, kik a jóindulatra bizott belepti díj mellett az előadásra megjelenni méltóztattak. Itt első helyen nags Lukács L. képviselő urat kell említenem, ki mint Zalathna szülőltje szívében hordva hazája jövőjének nagyságát, nemes figyelmére méltatá a kis polgárok előadását, s nemcsak bőkezűségének adá tanujelét akkor, midőn 10 frttal növelé az előadás jövedelmét, hanem egyszerűsége becses megjelenése által is megtisztelni méltóztatott e nemes czélra rendezett előadást. — Az összes bevétel 68 frt 52 kr., melyhez az említett 10 frton kívül járultak: Meskó Jakab, Posch Lipót 2—2 frttal. Biró Ferencz, Pellion Lajos 1 frt 50—1 frt 50 krral. Özv. Lukács Jánosné 1 frt 20 kr. Jurinits Antal, Székely Gyula, Csiky János, Alexi György, Vancsek Mihály, Prinez Károly, Fasz binder Arnold, Vas Mózes, Ajtai Gyula, Sándli leánya, Wolf Károly, Polbert Vilmos, dr. Szontag Adolf, Nagy Károly, Váradiné, Hoffer József, Kolozsvári Nándor, Glück Ignác, Schneider, Kunszli Lajos, Máli Sándor, Szabó főhadnagy 1—1 frttal. Köhler Jánosné, Divalt Ferencz, Lukács J., Schönberger, Némethi, Sztojka, Reismayer, Vartha Borbála, Vernel, Tompsa J. 60—60 krral. Kovács Ignác, Lorenz Teréz, Masztig Mari, Ledermühler Tilda, Novák, ifj. Novák, Bakcsi, Henrik Viktor, Wolf Antal, Wolf Miksa, Dosztal, Esztegné, Megai Gyula 50—50 krral, ez utóbbi még 50 krnyi költség fedezésével. Vég Ferenczné, Fung Istvánné, Kühner Róza, Czetyiny József, Kele Paula, Katona Sándor, Salati, Wolf Hermán, Lengyel József, Pap Mari, Szatmári Róza, Treger, Lözing János, Székely Antal, Angyal Róza 40—40 krral. Negrini 35 krral. Szentesné, Botár, N. N., Csutak József, Treger, Mal György, Esztegné, Salati 26—26 kr. Janó Istvánné, Gorga Andrásné, Fank, Veszely Jánosné,

senkinek sem volt. Aztán meg a kirabolt és feldult országban egy ilyen czélra alkalmas nyomda sem találtatott. Tótfalusi Kis Miklós azonban nem az az ember volt, ki az akadályok elől megszokott hátrálni.

Ő feltette magában, hogy a magyar biblia hiányain segít, ha lehet a nagyobbak, a vagyonosabbak támogatása mellett, ha pedig ezt a támogatást nem nyeri meg, segít ő maga egyedül, saját erején, de minden esetre segít.

E czélból értekezett Tótfalusi Mihály, akkori erdélyi püspök, továbbá Dézsi Márton és Pápa y Páriz Ferencz az enyedi professorokkal, mint az enyedi ref. status azon korbéli legkiválóbb szakértőivel.

Ezek a kiváló szakértők azt ajánlották Kis Miklós-nak, hogy menjen ki Hollandiába, ott előbb tanulja meg a könyvnyomtatás mesterségét; azután a a bibliát magyarul nyomatassa ki, a correcturát magára vállalja az erdélyi ref. status s az anyagi támogatásról is gondoskodand. Azután jöjjön a hazába s legyen typographus.

Ilyen utasítást és biztatást vevén Kis Miklós, azon 350 tallérral, melyeket fogarasi tanítóskodásának ideje alatt szerzett és takarított meg, 1879-ben elindult Hollandiába s ott Amsterdamban állapodott meg.

Itt legelső gondja volt, hogy olyan emberre találjon, ki őt a könyvnyomda készítésének, összeállításának és vezetésének mesterségére megtanítsa. Megtanítsa továbbá a betűöntésre is. Talált is egy alkalmas emberre, ki erre jó fizetésért vállalkozott. Ez alkudozás közben így szólott Kis Miklós-hoz: „belga származású embert erre a mesterségre meg nem tanítanak 100.000 forintért sem, mert ez elvonná kenyeremet”.

Kis Miklós a könyvnyomda összeállítás és betűöntés mestersége megtanulásához egész odaadással látott utánna s abban rövid idő alatt olyan mérvű előre haladást tett, hogy a tanító mestere megjéjt, miként nem a belga, hanem a magyar származású Kis Miklós lesz az, ki kenyerét rövid idő multával tőle elveszi.

Mitől az amsterdami mester tartott, az reá nézve csak hamar be is következett. (Folytatása következik)

Heite Johan, Focht, Popeszku, Esztegné, Dudás József, Demeter, Maksai, Belényesné, Dudás N., Magoczi, Vas János, Csizmánsné, Svehlerné, Ábrahám, Esztegné, Gombar János, Olajos Károly 20—20 krral. Lengyel István, Osvát István, Koleki, Kiss, N. N., X—x. Verner, Salati, N. N., Gönczeiné 10—10 krral. Karácson Mari S, Focht, Nagy János, Gönczei Elek 5—5 krral. Plés István 4 krral, Holecberger Vilma 3 krral. Tömeges jelentkezés miatt fel nem jegyezhetett nevek után 75 kr. — Összes kiadás volt 12 frt 80 kr. E szerint tiszta jövedelem 55 frt 72 kr., — mely összegből a gyermekek további jóindulatának fenntartására jutalomképpen bátor vagyok visszatartani 5 forintot.

Végül nem mulaszthatom el, hogy köszönetet ne mondjak azon tisztelt uraknak, kik teljes készséggel ajánlák fel szolgálataikat e nemes czélra, csak hogy sikerre juttassák az előadást. Ezek pedig Megay Gyula orvosnövendék és Posch József urak voltak. De midőn ezeket emlitem, nem feledkezhetem meg Posch Róza kisasszonyról, ki a leány növendékek öltöztetésében ügyessége és finom izlésének adá tanujelét. — Fogadják a haza nevében ügybuzgalmukért Zalathna polgárainak elismerését; a jelen volt vendégek pedig a kis polgárság hála köszönetét, kívánva, hogy a honszerem lángja még soká hevítse kebelüket, hogy meghozván minden időben a mi valódi honpolgárhoz méltó, elmondhassák az élet alkonyán: „Szent hazám, megtevéim mind, mivel csak tartozám.”

Kovács Ignác,
tanító.

Vizakna, 1886. július 28.

— Fürdői élet. —

A t. szerkesztőség szíves engedelmét fölhasználva, ismét bekopogtatok* egy szerény levéllel, hogy folytassam megkezdett tudósításomat. — Örömmel jelezhetem, hogy a fürdővendégek száma már mintegy 130 családra növekedett, s még most is érkeznek többen naponként, úgy hogy szerény fürdők ez idén több látogatóval díszelhetnek, mint az erdélyrészi elsőrangú és díszesebb fürdőhelyek. Vendégeink névsorából megemlítem a következőket: itt időznek vagy itt időztek Guardazon József kir. törv. bíró családjával Gyulafehérvárról, Kovács Károly bíró Dicsőszentmártonból, Gidófalvy Géza áll. főgimn. tanár családjával Nagyszebenből, Babos Vince és Gull József orsz. képviselők Budapestről, Zeidler Márton nyug. számtanácsos Nagyszebenből, Váshelyi János törv. bíró családjával Nagyszebenből, Kovács Kálmán honvéd őrnagy Budapestről, dr. Vajna Vilmos Kolozsvárról, Drocu János esperes Szerdahelyről stb.

A hőség napról-napra nagyobb; izzad is ám ur és szegény ember egyaránt; hát még az árva aratók! Jobban izzadnak tán még a Janszki ügybe keveredett diplomatáknál is! A vendégek szinte elepedtek egy kis árnyékért, de már egy kis eső esett és így, annyira amennyire, lehült a levegő. A minap itt járt Homokay szintársulának egy állítólagos megbízottja, hogy bérleteket gyűjtsön az itt rendezendő előadásokra; de egy pár forint begyűjtése után itt hagyott minket a faképnél, s a társulat sem igen mutatkozik.

Folyó hó 24-én a Nagyszebenben állomásozó katonatisztek egyrésze rándult ki, egyuttal kihozva a 82. gyalogezred zenekarát is. Bementek a sóbányába, annak megtekintése után pedig a „Nendwich” vendéglő kertjébe, ahol „fecerunt magnum telos”. Az estélyen részt vett városunk intelligentiája teljes számmal; volt tüzijáték is, hatalmas röpentyük, rákéták és görögützek szállottak vala az ég felé s hirdették napnál fényesebben az „ügyes rendezők” dicsőségét. A derék katonabanda négy magyar nótával is kedveskedett hallgatóinak; az igaz, hogy olyan szövegetesen és német alaposággal játszta el azokat, hogy bizony nagy nehezen lehetett rájuk ismerni. De azért a jó szándék és igyekezet teljes dicséretet érdemel. Egyáltalán a tisztikar is nagyon derekasan viselte magát, kiváló rokonszenvet ébresztettek maguk iránt, természetesen azok, a kik magyarul tudnak. Ezen a napon valami négy százan rándultak ki, szép napja volt úgy a fürdőbérletnek, mint a derék vendéglőnek. Heydeckernek, ki daczára annak, hogy már 20 éve lakik Vizaknán, csak ennyit tud magyarul: „nem sok beszélni, csak fizetni”. No, de különben jó érzelmű ember s ez a fő.

A „fizetni” szóról jut eszembe, hogy — a mint félfülle hallottam — a fizető pinczér a vendégekkel nem valami lelkiismeretesen járt el az alkalommal; úgy látszik, hogy teljesedett a jámboron is a török közmondás: „jálarmak tutan bal” vagyis „megnyalja az ujját, a ki mézsel jár”. — Éjjeli tizenkét órakor távoztak el a katonák, magukkal vive egy hasznos és kellemesen töltött nap emlékeit. Kíváncsú volna, hogy többször is tegyenek ilyen kirándulást, hogy ezáltal — többször érintkezve városunk polgáraival — megismerkedjenek a magyar nyelvtudással és nemeslelkűséggel, mert mai napság nagy szükség van a katonák és polgárok teljes egyetértésére.

Szöcs Géza.

* Csak bátra!

Szerk.

Magyarigen, 1886. július 25.

A ki e lap 29-ik számában a magyarigeni temetkezési egylet jelenlegi kezelőit kiírta, az ügyeket nagyon, nagyon rosszul tudta; na, egy kevés ideig ő is volt tagja az egyletnek és hogy mindjárt nem választották meg főelnöknek, az egylet társaságából azonnal véglegesen kilépett. Hiszen szép is lett volna egy oly főelnököt választanunk, a kinek se háza, se tüze minálunk.

Hiszen el lehet képzelni, hogy a jelenlegi kezelők, a kik az egyletnek kezdetekor az első forintokat tették le alapul és most meglehetősen tőkét szaporították, az egyletnek kárát vagy bukását nem kívánják, mert azt a pénzt nem Tótországból kapták, hanem saját zsebükből fizették.

Igaz, a volt főelnök, kit a lap úgy dicsér, csakis úgy lett és lehetett főelnök, hogy két polgártársunk irásban kezességet vállalt érte; egyéb baj nem is történt, hanem most utóljára az egyletnek egy illető adósától 14 forintot törvényesen felhajtattott és ezzel községünkben eltávoztott. Mikor a számadás következett, azt írta az egylet pénztárnokának, hogy a 14 frtot pótolja ki, mert ő egy pár hét alatt megküldi, de ez nem történt meg má napig sem. — No, de az egylet nem károsodott, hanem a pénztárnok saját zsebe, és most a pénztárnok perben van saját pénzéért a megdicsért volt főelnökkel.

Menjünk tovább, a mi a bor eladását illeti, a dolog így áll: este 9 órakor az illető vevőnek 4 hordója tele volt, de az ötödik szekere még nem érkezett volt meg, tehát azt felelte a vásárló: itt a pénz az eddig elmért borért 7 frt híjjával, mert nálatok van 10 frt felpénz, és ezt azért teszem, nehogy azt gondoljátok, hogy a másik bort nem viszem el, mert a más szekere is meg kell hogy érkezzék, — és így végleges számadást nem tehetünk, miután nem lehetett még tudni, hogy az ötödik hordóba hány veder bor fog bele menni, mert a hordó még az uton volt. Este 9 és 10 óra közt megérkezett az ötödik hordó is és a bormérés mindjárt meg is történt.

A mostani kezelők, bár egyszerű emberek, bírnak annyi vagyonnal és gondossággal, hogy az egyletnek kára ne essék, mit tanúsít az is, hogy egy félvégi kezelésük óta az egyletnek két szép boros edényt szerettek saját fáradságuk után.

A kezelők.

CSARNOK.

Egy napi utazásom.

— Utí naplóból. —

(Folytatás)

A szobrot, mely a magas Niederwald tetején büszkén áll, még jó távoiról megláttuk s épen ezért a partraszállásnál mindenki első akart lenni, pedig utolsó is kellett hogy valaki legyen. Mi maradtunk aztán hátul s meg is kiméltük szerencsésen oldalunkat az esetleges kékségek-től. — Alig szállottunk partra s indultunk a város utózáin végig, mikor a studensek ismét rákezdtek: „Oh te dicső Germania, Ki Niederwald felett . . .” — mire száz meg száz torok felelt, úgy hogy a korcsmai vendégek, az utcai népség s még tán a felszolgáló pinczerek is csak ezt hangoztatták. — A kollegák, hogy lelkesültségük tovább tartson, megállottak egy pillanatra egy vendéglő ajtaja előtt, kirendeltek magoknak egy-egy nagy pohár sört s azt a felidézett lelkesültség hangjainál gyorsan felhajtották.

Ezzel nekiindultunk a Rajna jobb partjára dülő magas Niederwaldnak, mely ezen oldalon csaknem egészen szőlővel van beplántálva. Utunk legalább egy jó órahosszat megtartott, pedig ugyancsak biztattuk az apostolok lovait s még rá most a kollegák sem énekeltek, jóllehet eleget biztattam őket.

A nap roppant melegen sütött s a láthatáron nehéz felhők tornyosultak össze, melyek előre sejtették velünk, hogy eső fog mihamarabb lenni.

Mire a tetőre, illetőleg a Germania alá érkezünk, csurroviz voltunk s így annál kellemesebben esett egy padon helyet foglalnunk. — A szobor alatti gyönyörű tere s az elszort padokon volt e pillanatban legalább kétezer ember, pedig e napon reggeltől estig folyton özönlöttek és folyton távoztak el. Nem is csuda, mikor ily tartalmú dal él a nép száján:

Nem is élt az s nem is német,
A ki nem látta még
Azt a dicső emlékszóbot,
Melyért népünk sok vért ontott,
Megáldva őt az ég.
Germania, Germania,
Téged áld a nemzet fia!

Es valóban e szobor nemcsak nemzeti, de művészeti szempontból is megérdemli, hogy messziről elzarándokoljanak ide. Ha szobrász volnék, megkísérteném tüzetes leírását és méltatását, így azonban csak némi felületességekre kell hogy szorítkozzam.

Kolosszal nagy alkotmány, mely talapzatával együtt van 6—7 öl magas. Szélessége a magasságnak megfelelő. Mindjárt elől a talpazon egyszerű kőköcskán, mely közvetlen a nagy szobor aljához ér, két hatalmas mythologiai alak nyugszik, félfekvő állásban. — Ettől jobbra és balra egyenlő távolságban szintén két kőszölp van, melyek a nagy szobor jobb és baloldalát érintik s melyeken megint két mythologiai alak foglal állást. Az egyik a békesség

istenasszonya, kezében olajjával, a másik Mars, a háboru istene, ki jobb kezében egy Franciaországra lesújtató kardot tart, baljában pedig egy csatakürtöt, mellyel hívja a németeket csatára. E két szobormű között emelkedik ki a tulajdonképeni szobor, melynek elő részén, körülbelül az istenekkel egy irányban, egy képesoportozat áll, melyen életnagyságu képek vannak megörökítve. A képesoportozat közepén Vilmos császár alakja tűnik fel, ki lóháton áll környezetének közepette. — Balján Bismark herceg, Moltke tábornok és az egész tábornok foglal helyet, jobbja a trónörökös, Lajos bajor király és a többi szövetséges fejedelmek, hercegek; — a háttérben néhány fogoly francia tiszti és tábornok, kik csüggedt fejjel nézik az előttük történeteket. A történet pedig az, hogy a trónörökös beszédet tart a győzelmes hadseregnek, mely anyyira a háttérben van, hogy csakis magasan lobogtatott zászlói látszanak ki. E képesoportozat alá nagy betűkkel oda van vésvé az a nemzeti dal, melyet a háboruk alatt legnagyobb élvezet és tetszéssel énekelt a sereg. Felette pedig az egyfejtű óriás sas terjeszti szét rémletes szárnyait. A sas feje felett, mintegy félméter magasságban, ott áll egy kereszt, mely a birodalom lutheranus, jobban mondva reformált voltát jelzi. E kereszt az egész szobor építmény hosszának és szélességének központján foglal helyet. — A kereszt felett már egy nagy márványoszlop nyugszik az alsóbb körzleteken, melynek sima lapján e szavak olvashatók: „A német nép egyenlő akarattal kivívott nagysága és a birodalom ismételt helyreállításának emlékére 1870—71.” E márványoszlopon áll Germania, egy impozans alak, mely nagyságra nézve a közönséges emberi nagyságot négyszer-öttször is felülmúlja. Öltözete illetőleg földig érő palástja festői redőkben omlik alá vállairól. — Magasra tartott jobb kezében a német császári korona nyugszik, melyet büszkén mutat a világnak, de különösen Franciaországnak, mint a mely felé irányozza tekintetét. Balkezeben egy kifent kard van, melyet, mint győzelmes hős, hegyével a földre támaszt és úgy áll dicsőült homlokával mellette.

Ez a szobor elő-, vagyis a Rajnára néző része. A jobb- és baloldalon fel vannak írva azon faluk és városok nevei, a hol a nagyobb csaták voltak s ezenkívül mindkét oldalon egy-egy epizód van megörökítve. Egyik „Az elváltás”, másik „A hazatérés.” — Az előbbiben egy ifjú honvéd bucsuzik el apja, anyja és kedvesétől, másodikban egy diadalmasan hazatérő családát fogadnak felesége, gyermekei s a falubeliek, élükön a lutheranus lelkész. Még csak annyit említek meg, hogy a szobor tervezője és megalkotója Schilling János drezdai tanár volt, valamint az is egy drezdai, a ki 1883-ban felállította.

Mikor ez adatokat jegyeztem notesembe, kollegáim csak egyre hajtották, hogy a magyaroknak nincs ilyen s nem is lesz soha, mert nincs is miért legyen! En meg csak annyit feleltem rá: majd, ha eljön az az ezredéves ünnepély, mely nincsen is oly távol, olyat állítunk egyet, hogy nemcsak Franciaországra, hanem egész Európára, különösen pedig a németekre néz. És e szoborhoz az adatokat nem a közel jelenből, még nem is 1848-ból, hanem egy ezredéves nagy és dicső múltból vesszük.

Az idő ezalatt gyorsan szaladt tova s még egy kissé borongósra is változott, sietnünk kellett tehát, ha magát az erdőt is meg akartuk nézni.

Körülbelül délután 3 órakor neki is fogtunk az erdőkerülésnek. Vendéglők és árusok bódéi között mentünk be az erdőbe, mely különben az emlékszóbor háta megett azonnal kezdődik s jobbra és balra roppant terjedelemben nyulik el. — Alig tettünk az erdőben száz lépést s ime egy zöld ágakból összehirtelenkedett csapszékre találtunk, hová a studensek tüstént be is ültek. Eleget nógattam, hogy jöjjenek, mert még nem vagyunk a célnál, azt felelték, hogy az ők utazásukban ez a legfőbb célpont. Ott hagytam tehát őket s a tömeget, mely folyton vándorolt ide és tova, követni kezdtem. Nehány perc alatt egy kisebb csoporttal, melynek élén egy vidéki böles csizmadia állott és híven magyarázott, egy hegyszakadékhoz ért. A hegyszakadékban valami barlangforma nyílás látszott, melyről a tudós csizmadia a következő históriát mesélte el:

Közel ide, a Rajna mentén, élt hajdan egy kegyes gróf, a kinek nagy vagyona mellett egy gyönyörű szép leánya is volt. E leány volt szeretetének minden tárgya, kineseinek legragyogóbb gyémántja. Anyyira féltette a világtól, hogy folytonosan kastélyában tartotta s 18 éves koráig nem is látott soha férfit. Ezalatt minden foglalkozása az imádkozásban és az olvasó leszámításában állott. Ekkor azonban hirtelen egy háboru ütött ki s a grófnak a harezterre kellett hogy menjen. Megeskettette egyik fiatal és hű apródját, hogy minden vagyonának, de különösen a leányának gondját fogja viselni, s ha vagy egyszer meglátogatja is, hogy állapotáról neki biztos hirt küldhessen. e látogatást csak álarcban teszi. Azt hitte a gróf, hogy a leány a csúf álarcos férfiba nem szeret belé. S csakugyan, mikor az apród az első látogatást tette, a leány, a ki még ilyen csúf alakot nem látott, meg is ijedt nagyon tőle. De nem az apród. Mihelyt meglátta a tündéri szépséget, azonnal hős szerelemre gyuladt. S mivel, tudják uraim és hölgyeim, — folytató a lábszj-mester — a valódi szerelem egész más hangon tud beszélni, mint a vá-

zonséges ember; az álarcos apród édes beszéde által anyyira megnyerte a leányt, hogy az is fűlig szerelmes lett. Végre is az történt, hogy a gróf haza jött s az ártatlan szerelmek kérélehetetlenül újat vágta, pedig mind az apród, mind a leány megvallotta a grófnak, hogy ő szerelem-beteg. A gróf még hallani sem akart a viszonyról, sőt az apródot csufosan elűzte udvarából. — Es akkor az apród e helyen bolyongva, e barlangra talált, hová pár nap mulva elszöktette a leányt is. Egy álló esztendeig éltek itt a boldog szerelmesek, vadhussal és növényekkel táplálkozva. Egyszer azonban a férfi azon hirrel állított haza a vadászatról, hogy az ezalatt megtört gróf kihirdette, hogy annak, ki előteremti leányát, odaadja minden vagyonát, sőt még életét is, csak hogy azt még egyszer megláthassa és kebelére szoríthassa. Így történt az-tán, hogy a szerelmesek idehagyták a barlangot s azóta tán még róka sem tanýázott benne. — Hát az apróddal és a gróféleánnyal mi lett? — kérdék valami növendék leánykák nagy kíváncsisággal.

A böles mester ugylátszik, hogy e kérdésre előré számított, mert így adta meg tüstént a feleletet: Hát, kedveseim, az lett, hogy a grófhöz hazamentek, megbé-kültek, nagy lakodalmat csaptak s még maig is élnek, ha meg nem haltak.

(Vége következik)

Kiss Sándor.

VEGYES HIREK.

— **Megyéni alispánja** tegnap a délelőtti vonattal Brassóba utazott, hogy onnan egy reá várakozó kisebb társasággal a határszéli Buces nevű havast s ennek környékét növénytanilag átkutassa.

— **Meghívó.** Az alsófehérmegyei tanító egyesület központi választmánya, folyó hó 5-én délelőtt 10 órakor, a polgári leányiskola helyiségében ülést tart, melyben való részvételre a választmány tagjait tisztelettel van szerencsém meghívni. — Nagyenyed, 1886. augusztus 1-én — megbízásból Seb estyén Sándor, egyesületi főjegyző.

— **Alsófehérmegye alispánjától.** Főispán ur ő méltósága intézkedése folytán a megyei bizottság tagjait van szerencsém folyó évi augusztus hó 10-én délelőtt 9 órakor kezdenő rendkívüli közgyűlésre összehívni. — Tárgeosorozat: 1. Belügyminiszter ő nméltóságának 27621. sz. a. körendelete és ennek alapján a törvényhatóságok-ról szóló 1886. évi XXI. t.-cz. szabványaira figyelemmel megyei szabályrendeletek megállapítása. — 2. Közleked. m. kir. miniszter rendelete az abrudfalvi utszakasz kiszélesítésére szükséges terület kisajátítására engedély adás. 3. Abrudbánya város képviselőtársulatának határozata a bor- és sörtaxa felemelése iránt. — 4. Ugyanannak határozata 3000 frt kölcsön felvétele iránt. — 5. Budapest fővárosi meghívója Budavára visszavételének kétszázados emlékünnepére. — 6. Községi számadások. — Nagyenyed, 1886. évi július 24-én. Cs at ó J á n o s, kir. tan. alispán.

— **Halálozás.** A nagyenyedi honvéd-egylet fájdalommal jelenti Dálnoki Szabó Pálnak, az 1848—49. évi szabadságharcban a 49 ik zászlóaljnál szolgált főhadnagynak folyó hó 29-én, élete 76 ik évében, rövid szenvedés után bekövetkezett halálát. A ki hosszú életének javarészt, az égtől nyert összes tehetségét hazájának és nemzetének szentelte; ki a nemes harezot nemesen harczolta meg: az örök béke hazájába költözött. Porrászei 31-én délután tették nyugalomra a ref. temetőben. — Nyugodjanak porai!

— **Önkéntes tüzoltó egyletünk** augusztus 8-án, jövő vasárnap, a sétaterén zártkörű nyári mulatságot rendez saját pénztára javára, mely alkalommal felülfizetések köszönettel fogadtatnak és nyilvánosan nyugtáztatnak a rendező bizottság által. Belépő díj személyenkint 50 kr. Tíz éven alóli gyermekek belépő díjt nem fizetnek. Kezdeté délután 4 órakor, mit taraczkövesek fognak jelezni. Felhívjuk városunk áldozatkész polgárait tüzoltó egyletünk mentől tömegesebb anyagi pártolására!

— **A nagyenyedi dalkör** tánczezel egybekötött hangversenyt tart Marosújvárt Juchó Ferenc bányatanácsosnó ő nagysága közreműködése mellett augusztus hó 8-án a „Liget”-ben.

— **Nyilvános számadás** az alsófehérmegyei tisztviselők, segédkezelők és szolgaszemélyzet, valamint azok özvegyei és árva nyugdíjintézetének alapja javára színelőadással összekötött, Magyarigenben július hó 11-én tartott nyári mulatság bevétele és kiadásáról. Bevétel volt összesen 121 frt 64 kr, kiadás 86 frt 38 kr, — maradt tiszta jövedelem 35 frt 26 kr. Felülfizettek: Barabás Árpád mérnök 60 kr. Özv. Albert Elekné 1 frt, Simó Antal 20 kr. Bakcsi Endre 60 kr. O. Veress Albert jegyző-segéd 40 kr. Irénfy 20 kr. x—y 20 kr. Gizellafalvi 20 kr. Irénfi 20 kr. Kálmán 20 kr. Pop János 20 kr. Reiner Ignác 20 kr. I. 60 kr. Szász József szolgabíró 20 kr. Özv. Szász Pálné 40 kr. Jonás Géza 20 kr. Kozma Gyula 80 kr. Vadadi Gergelyné 20 kr. Szöllösi Károly 40 kr. Mint távol levők jegyeiket megváltották: dr. Barts Ferenc nagyrépost ő méltósága 3 frt. dr. Náthán Bernát v. orvos 3 frt. Bürger Márton 2 frt. André Lajos körjegyző 1 frt. Météz Mózes körjegyző 1 frt. Venetschek Mihály 2 frt. László János gőj. e. esperes 1 frt. Manu Ferencz járásorvos 1 frt. Ajtai Gyula 1 frt. Imreh Károly s. szolgabíró 1 frt.

Ny. Wokál János gyorsajtóján Nagy-Enyeden.

Damó Vilmos szolgabíró 2 frt. Butyka és Heiser kereskedők 1 frt 60 kr. Nesztor Miklós körjegyző 1 frt. Poliezer Lázár nyomdatulajdonos 1 frt. Kiknek, valamint a mulatságon megjelent egész közönségnek hálás köszönetet mond a rendező bizottság. Köszönetet nyilváníja továbbá magyarigeni hasznóbérlő Deutsch Simon urnak, ki a mulatság megtartása idejére csürét és csürös-kertjét ingyen engedte át, valamint s. szolgabíró Konec Albert urnak, ki a szinpad felállításához ötven szál deszkát minden díj nélkül engedte át használat végett. — Magyarigen, 1886. július 20-án. A rendező bizottság: Lukácsffy Viktor, Köblös Dezső, Szöllösi Károly, pénztárnok.

— **A cséplés** kedvező időjárás mellett megindult s a működésben levő számos gőz- és lörejtű cséplőgépgégyével gyorsan halad előre. A buza minősége igen jó s a gazdák a mennyiséggel is meg lehetnek elégedve, miután az eredmény kalangyánként (kereszt) 3 és 4 literveka közt ingadozik.

— **Odry Lehel** néhány művésztársával vidéki köruton lévén, hir szerint, városunkat is utba ejti s itt előadást tart.

— **Pongrácz**, kolozsvári zenész a mult hetén a „Két hattyu” szállodában előkelő közönség jelenlétében zeneestélyt tartott. Sajnálattal halljuk, hogy a szomszéd vendéglő udvaráról valaki a zenészek közé nagy köveket hajgált s így könnyen komolyabb sérülést okozhatott volna. Az ügy, mint halljuk, jelenleg a rendőrség előtt áll.

— **A jó ló.** Káros: „Képzeld rendőrtanácsos, ur a mult éjjel ellopták a pejkanczámát!” Rendőrtanácsos: „Kér biz azt! Meg volt vasalva mind a négy lába?” Káros: „Meg.” Rendőrtanácsos: „Igy már értem, nem lopták el a lovat, hanem főbe ütötték, hogy a patkóit lehuzzassák.” (Igaz történet.)

— **Az ujonan berendezett „Nemzeti Szállodába”** június 16. óta érkezett vendégek névsora: Klekner Ferencz kereskedő, Löwenberg Áron utazó Bielitz, Horváth Bernát Kolozsvár, Vágner Aladár utazó, Erőssy János Budapest, Gommerman Emil Trieszt, Schneider G. A. Kolozsvár, Hecht Emanuel utazó Bécs, Szgyártó Julesa szakácsné Felsőbánya, Nagy Gábor Székelykeresztúr, Balázs Rakhel, Lörcincz Márton, Rosenbaum, Kajin Jakab kereskedő Nagyvárád, Grab Herman kereskedő Bécs, Bartha Lajos és neje Nagylak, Balázs József pásztor Torda, Konec Albert s. szolgabíró Magyarigen, Tóthi Szabó Sándor kir. erdőfelügyelő Nagyszeben, Rosenthal Manó kereskedő Budapest, Szöcs József ker. Gyulafehérvár, Schönfeld M. keresk. Bécs, Schanckebank Frigyes mérnök Kolozsvár, Skumcsay Emil mérnök Szászváros, Török Béla pénzügyőr Csikszerecs, Braun Giacomo utazó Andrásfalu, Székely János ev. ref. lelkész Kézdivásárhely, Szász Gyula k. felügyelő Szászváros, Torma Zsófia Szászváros, Gucci János zenekarával Kolozsvár, Tóth Endre és neje Bécs, Rignát Albert mérnök és segédje Kolozsvár, Feingenbaum Vilmos utazó Nagyvárád, Bartha Lajos és neje Nagylak, Molnár Elek Kolozsvár, Chirila Istvánné M. Ujvár, Bernátfalvi Árpád hadnagy Piski, Schlüsse Antal Schmirburg, Rotters Antal keresk. Budapest, Fried Jakab ker Nagyvárád, Koczis Samu zenekarnagy Nagyvárád, Zane Péter állatorvos Homoród, Roth András tanító Szászsebes, Scheiberger Károly kereskedő Szászsebes, Latinák Károly ker. Bécs, Décsy Boldizsár hivatalnok Vizakna, Józsa Zsigmond ev. ref. papjelölt, Nagyenyed, Tomóczy Kálmán szolgabíró Radnoth, Hunfalvy Pál és neje Budapest, Kardos Kálmán pályafelügyelő Nagyszeben, Oldal István utazó Bécs, Dr. Boér Jenő főorvos Tóvis, Dantha Simon Bucsufalva, Weis Ferencz min. számtiszt, honvéd huszárhadnagy Budapest, Dr. Gajzágó ezredorvos Kolozsvár, Bozsán Antal vállalkozó Brassó, Lipner A. Budapest, Farkas Sándor ev. ref. papjelölt Nagyenyed, Kornstern Sándor utazó Bécs, Schönthal V. Arad, Baró Popp Leonidás tábornagy családjával Bécs, Szöcs József polgármester Vizakna, Herepei Károly rendőrkapitány Vizakna, Lipthai István min. tanácsos, Klima Miklós állami főorvos, Dobrovsky Róbert min. s. fogalm. Budapest, Reiber F. József kereskedő Bécs, Dr. Szentkirályi Lajos Torda, Péter Miklós k. g. lelkész Görény, Özv. Boér Áron tanácsosné Héttükk, Simon Gergely Marosszentgyörgy, Varga Lajos gazd. gyakornok Alamor, Tersák Frigyes keresk. Gyulafehérvár, Gyula Árpád ker. Gyulafehérvár, Bonfert Miklós, Veltner Fridrich hadnagy, Kotva György őrnagy, Kramm Antal kapitány Kolozsvár, Schöf Károly főhadnagy Kolozsvár, Tchistis hadnagy Kolozsvár, Kutter Ferencz utazó Kolozsvár, Sigmund Dezső orsz. képviselő Kolozsvár, Br. Hand B. kapitány Nagyszeben, Chrufo Faech Malberg (Szebenm.) Lasti Bseai Nagyszeben, Dr. Volla Ferencz birtokos Budapest, Göppinger Albert utazó Stuttgart, Schneider Gusztáv Kolozsvár, Rovlitez Béla gépész Nyires, Benkó Gyula tanár Torda, Meindrák Róbert mérnök Ujtemplom, Heng Sándor Kolozsvár.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 1797—1886.
tkvi

Árverési hirdetmény.

A n.-enyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tetetik, hogy a kir. kincstár végrehajtató 80 frt 84 kr tőke, ennek 6% kamata, költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedők Mány Paraszkia Gojána, Mány Jira Bulyareane és Mány Jón ellen a felsőgáldi 156. számú telekkönyvben A+1-17, 19-25., 27-29. rendszám alatt foglalt fekvéségei 409 frt megállapított kikiáltási árban Felsőgáld község előjárósági helyiségében 1886. évi augusztus 3-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladtnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánítt értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 3 egyenlő részletben 30, 60, 90 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbön az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Felsőgáld község előjáróságánál megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint tkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1886. június 16-án.

Szerkesztői Nagy-Enyeden A KIADÓHIVATAL lap szellemi közlemények Kiadóhivatal Wokál János Könyvtár az előfizetések bérmentesen Kéziratok nem a

Szül. 18

Azon kevés kik a világ bánték, megint kirá ünnepeltek: királyt, ki juliu fejét. Bölcsőjét ding nevű falujait halála hely karják — legal lefolyt 75 évek külföldön töltöt

A nagyteh ifjut nagyven ték s vezették éves korában F vészet felavató vész mint diad földnek és haza világ hatalmasa szépség birodal senyveztek a lán

Hazánk ig vési légtört. bűvös mámorát külföld oly paz szeretettel ragas vizvesztéi halla nyeiből befolyt fordította. — M jelentősebbek, s a magyar sz

Midőn az kotmányát, Lis magyar koroná Az országos m ennek élére, n idő óta hazár

T

Az

Rám

Vala

Hej-

Azt

Soh

Csak

Kön

Ez

Más

Vid

S fe

Oh,

A l

Ábr

S n

Vag

Gyó

Ha

Ner

Ner

Por

Hej

Csa

Tel

Od

Csi

Vit